

Рецензія

на дисертацію Пилипенко Ірини Сергіївни

на тему «Психологічні чинники суб'єктивного благополуччя жінок, які виїхали за кордон під час російського вторгнення», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 — психологія

Дисертація присвячена вивченню психологічних факторів, що визначають рівень суб'єктивного благополуччя жінок, які були змушені покинути Україну через війну та опинилися в статусі вимушених мігранток. Ця категорія населення належить до найбільш вразливих верств, адже жінки одночасно переживають травматичний досвід бойових дій, втрату домівки, розрив соціальних зв'язків, необхідність забезпечувати сім'ю в умовах невизначеності та адаптуватися до абсолютно нового культурного й соціального контексту. Масштабна вимушена міграція, спричинена повномасштабним вторгненням, робить тему надзвичайно актуальною як з наукової, так і з практичної точки зору.

У вступі авторка переконливо обґрунтовує новизну проблеми, наголошуючи на недостатній розробленості питання саме щодо жінок із травматичним досвідом війни та вимушеної міграції. Особливо цінним є акцент на необхідності одночасного розгляду стійких особистісних характеристик і змінних психічних станів, які в сукупності формують здатність жінки зберігати або відновлювати суб'єктивне благополуччя в кризових умовах.

Теоретичний розділ містить оригінальну модель детермінант суб'єктивного благополуччя в контексті вимушеної міграції. Запропонована структура чітко розмежовує диспозиційні та динамічні внутрішні фактори, демонструючи, що зовнішні обставини впливають на благополуччя опосередковано – через динамічні психологічні процеси. Такий підхід дозволяє системно пояснити механізми психологічної адаптації.

Емпірична частина вирізняється високим методологічним рівнем. Добір психодіагностичних методик є виправданим і сучасним, статистичний аналіз проведено коректно, а отримані дані демонструють високу внутрішню узгодженість, що підтверджує їхню надійність.

Аналіз результатів показав, що суб'єктивне благополуччя жінок-мігранток формується під впливом складної взаємодії внутрішніх і зовнішніх ресурсів. Серед провідних внутрішніх детермінант виокремлено толерантність до невизначеності, переважні стратегії подолання стресу, базові переконання щодо себе та світу, а також особливості стилю прив'язаності. Найбільш адаптивними виявилися раціональні копінг-стратегії, висока самооцінка, віра в доброзичливість оточення та впевненість у позитивному майбутньому, а також безпечний тип прив'язаності, який забезпечує стабільну емоційну підтримку. Водночас встановлено статистично значущий внесок соціальної інтеграції та активної залученості до життя приймаючої спільноти.

Робота виконана на високому науковому рівні, відповідає всім вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня, має виражену новизну та практичну значущість. Результати опубліковано у вітчизняних і зарубіжних фахових виданнях, апробовано на наукових конференціях. Перевірка на плагіат підтвердила високий рівень оригінальності тексту (лише 10,25 % збігів).

Як напрям подальшого розвитку дослідження доцільно розглянути міжкультурні порівняння – аналіз того, як психологічні фактори благополуччя варіюють залежно від країни перебування та особливостей приймаючого соціокультурного середовища.

Висновок. Дисертаційне дослідження є завершеним, науково обґрунтованим і практично цінним внеском у психологію травми та адаптації. Після врахування висловлених рекомендацій та фінального редакційного опрацювання роботу можна беззастережно рекомендувати до захисту на здобуття наукового ступеня доктора/кандидата психологічних наук.

Дисертаційна робота Пилипенко І.С. на тему «Психологічні чинники суб'єктивного благополуччя жінок, які виїхали за кордон під час російського вторгнення» є завершеною, логічно побудованою, самостійною науковою працею, яка виконана відповідно до встановлених вимог, на належному рівні, відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня докторів філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами); Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої Вченої Ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2017 року №40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки №759 від 31 травня 2019 року) і може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій Вченій раді у галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 – Психологія.

Рецензент:

кандидат психологічних наук
доцент кафедри клінічної психології
Київського інституту сучасної психології
та психотерапії

Іванова Є.О.